

РОЗДІЛ 6

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-8/55>

СТАН НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

THE STATE OF PUBLIC CONTROL LEGAL REGULATION IN NATURE MANAGEMENT

**Брановицький В.В., к.е.н.,
докторант**

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
адвокат, старший партнер
Адвокатське об'єднання «КБ Партнерс»*

Статтю присвячено визначенню сучасного стану нормативно-правового забезпечення механізму реалізації контрольної функції суб'єктів публічної адміністрації у сфері природокористування та обґрунтуванню конкретних пропозицій з його подальшого розвитку. Проаналізовано Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» в частині регламентації загальних засад здійснення публічного контролю у природоохоронній сфері, визначено основні властиві йому недоліки та сформульовано рекомендації з його удосконалення. Розглянуто особливості нормативно-правового регулювання контролю у галузях надро- і лісокористування з метою конкретизації і розширення сформульованих рекомендацій, а також поглиблення аргументації з приводу необхідності подальших наукових досліджень зазначеної проблематики та нагальності оптимізації чинного законодавства. На підставі аналізу положень Кодексу України про надра, Лісового кодексу України та низки інших нормативно-правових актів було виявлено низку типових проблем, характерних для нормативно-правової регламентації механізму публічного контролю та його окремих елементів у галузі природокористування загалом та користування надрами і лісовими ресурсами зокрема. До них віднесено суперечності між положеннями законів, невідповідність правовій дійсності, застосовані неоднозначні формулювання і прогалини, які полягають у відсутності нормативно-закріпленого механізму здійснення публічного контролю. Серед недоліків чинних нормативно-правових актів підзаконного рівня, прийнятих для регулювання адміністративно-правових відносин контролю у галузі природокористування, названо зокрема відсутність закріплених в їх межах вимог до важливих складових механізму діяльності суб'єктів публічної адміністрації, включаючи строки та інструменти. Було сформульовано низку пропозицій, необхідних для виправлення допущених у законодавстві недоліків та для удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності суб'єктів публічної адміністрації, пов'язаної із реалізацією покладених на них контрольних повноважень.

Ключові слова: природокористування, надрокористування, лісокористування, контроль, публічний контроль, публічна адміністрація, нормативно-правове регулювання, нормативно-правові акти.

The purpose of this article deals with the present regulatory and legislative support for the mechanism for implementing the control role of public administration organisations in the sphere of nature management, as well as to substantiate specific ideas for its further development. The Ukrainian Environmental Protection Act is examined in terms of regulating the broad principles of public control in the environmental sphere, the main inherent flaws are recognised, and recommendations for reform are made. The peculiarities of regulatory and legal control regulation in the fields of subsoil and forest use are considered to specify and expand the formulated recommendations, as well as to deepen the argument about the need for additional scientific research on this issue and the urgency of optimising current legislation. Based on the analysis of the provisions of the Subsoil Code of Ukraine, the Forest Code of Ukraine and a number of other normative legal acts, a number of typical problems characteristic of the normative legal regulation of the public control mechanism and its elements in the field of environmental management in general and the use of subsoil and forest resources, in particular, were identified. These include contradictions between the provisions of laws, inconsistency with legal validity, ambiguous wording and gaps, which consist in the absence of a statutory mechanism for public control. The lack of requirements for important components of the mechanism of activity of public administration entities, including terms and tools, enshrined within them is named as one of the shortcomings of the current subordinate-level regulations adopted to regulate the administrative and legal relations of control in the field of nature management. Many ideas were developed to address legislative flaws and strengthen regulatory and legal support for the operations of public administration organisations connected to the exercise of their control functions.

Key words: nature management, subsoil use, forest management, control, public control, public administration, legal regulation, legal acts.

Контроль є однією з головних функцій публічного адміністрування, здійснення якої дає змогу забезпечити реалізацію прав і свобод людини, належність діяльності суб'єктів публічної адміністрації (далі – СПА) та, загалом, правопорядок у державі. Однак, у окремих галузях суспільного життя виконання публічних завдань за допомогою реалізації контрольних повноважень є ускладненим через недостатнє нормативно-правове та інституційне забезпечення. Зокрема, це стосується здійснення контролю за дотримання законодавства з питань користування, відтворення і захисту природних ресурсів та об'єктів. Це, враховуючи вказане вище, позначається і на якості забезпечення реалізації права громадян користування природними об'єктами права власності народу України. У зв'язку із вказаним, одним з важливих завдань у контексті опти-

мізації публічного адміністрування у державі, є наукове обґрунтування шляхів удосконалення нормативно-правового забезпечення здійснення контролю у сфері природокористування.

Тому метою статті є визначення сучасного стану нормативно-правового забезпечення механізму реалізації контрольної функції СПА у сфері природокористування та обґрунтуванню конкретних пропозицій з його подальшого розвитку.

Пристаючи до викладу основного матеріалу статті, зазначимо, що загальні засади публічного контролю у природоохоронній сфері передбачені насамперед п. «г» ч. 1 ст. 10, п. «і» ч. 1 ст. 15, ч. 1, 5 ст. 16, п. «е» ст. 18, ст. ст. 20², п. «в» ч. 1 ст. 21, 34–35, пп. «і», «м» ч. 2, ч. 7 ст. 68 Закону України «Про охорону навколишнього

природного середовища» [1], які закріплюють: належність контролю до гарантії забезпечення прав громадян (що додатково підкреслює правовий зв'язок реалізації даної базисної функції публічного адміністрування із забезпеченням досліджуваного нами права громадян); контрольні повноваження СПА на здійснення контролю, включаючи об'єкти контролю, виражені у переліку галузей законодавства та природних об'єктів, і конкретні перелік прав суб'єктів контролю, правова можливість залучення громадських природоохоронних організації до здійснення контролю, основні правопорушення та засади притягнення до відповідальності за їх вчинення, засади соціального забезпечення посадових осіб суб'єктів контрольних повноважень [1].

При цьому наголосимо на тому, що ч. 3 ст. 35 названого закону встановлює, що порядок здійснення публічного контролю у сфері природокористування та охорони довкілля визначається цим та іншими законами України [1]. Однак, жодного такого порядку даним законом не закріплено, що, як наслідок, вказує на наявність значної прогалини з цього приводу та допущену суперечність, яка полягає в одночасному закріпленні вимоги закону та її невиконанні. Додатково до зазначеного звернімо увагу і на те, що механізм залучення природоохоронних організацій до здійснення контролю також не передбачено чинним законодавством, а участь громадськості у ньому детально урегульовано лише в частині діяльності громадських інспекторів. Відтак, дотримання й реалізація положення п. «в» ч. 1 ст. 21 цього закону також виглядає сумнівною і не може ефективно чиним забезпечуватись з боку СПА.

Викладене свідчить про необхідність подальшого удосконалення Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» шляхом доповнення його засадами механізму здійснення контролю, що дасть змогу дотримати вказівку закону, закріплену у його ч. 3 ст. 35, а також відсильною нормою на конкретні нормативно-правові акти (далі – НПА), які розвивають подальше це положення. Тільки за такого підходу, на нашу думку, буде дотримано вимоги нормотворчої техніки, правила ст. 19 Конституції України [2] та належним чином урегульовано діяльність публічної адміністрації у цій сфері, що уможливить реалізацію контролю та підвищить ефективність виконання покладених на СПА контрольних повноважень.

Рухаючись далі, зауважимо, що окреслений стан характерний і для інших НПА, які регулюють питання здійснення публічного контролю в обраній нами для дослідження сфері. Зокрема, для прикладу, пропонуємо розглянути особливості нормативно-правової регламентації контролю у галузях надр- і лісокористування. Виконання цього завдання дасть змогу конкретизувати і розширити сформульовані нами рекомендації, а також поглибити аргументацію з приводу необхідності подальших наукових досліджень зазначеної проблематики та нагальності оптимізації чинного законодавства.

Так, аналіз положень пп. 2, 16 ч. 1 ст. 8, п. 8 ч. 1 ст. 9¹, п. 5 ч. 1 ст. 9², п. 4 ч. 1 ст. 10, ст. ст. 60–63 Кодексу України про надра (далі – КУпН) [3] дає змогу встановити, що для нормативно-правового регулювання контрольної діяльності СПА у сфері надрокористування властиві наступні недоліки.

По-перше, підхід, застосований до розміщення в межах закону повноважень на здійснення контролю, а також до їх загальної регламентації є недосконалим. Викладене виражається, наприклад, у тому, що повноваження Кабінету Міністрів України (далі – Уряд), міських рад і Ради міністрів Автономної Республіки Крим (далі – АРК) закріплені у «Загальних положеннях» (розд. I) закону, тоді як компетенція центральних органів виконавчої влади (далі – ОВВ) – безпосередньо у розділі, присвяченому державному контролю (розд. VII) [3]. Крім того, підкреслимо й те, що у зазначеному спеціальному розділі серед

органів, що здійснюють контроль та нагляд за веденням робіт по геологічному вивченню надр, їх використанню і охороною, відсутні перераховані у розд. I суб'єкти. Це свідчить про допущену у КУпН колізію між його положеннями, а також недостатню регламентованість повноважень Уряду та інших суб'єктів з питань контролю, оскільки закріплені у ст. ст. 62–63 переліки прав СПА [3] належать виключно центральним ОВВ. На нашу думку, викладене потребує вирішення шляхом доопрацювання положень закону. Зокрема, доцільним вбачаємо закріплення компетенції усіх СПА в межах єдиної структурної частини закону. Відтак, якщо у сфері публічного адміністрування галузі надрокористування уповноважені функціонувати певні суб'єкти, то їх усіх слід зазначити в межах одного розділу, вказуючи, які саме завдання вони виконують у цій сфері. Також, при розкритті засад здійснення публічного контролю у межах розд. VII доцільно враховувати усіх уповноважених суб'єктів, а не обмежуватись їх вибірковою регламентацією. Тому необхідним вважаємо доповнення ст. 61 КУпН частинами, присвяченими визначенню й розмежуванню компетенцій Уряду, міських рад, Ради міністрів АРК у цій сфері. До того ж, закріплюючи конкретні переліки об'єктів контролю та прав кожного контролюючого суб'єкта, доцільно здійснити таку ж регламентацію по відношенню до названих нами ОВВ та органів місцевого самоврядування.

По-друге, ведучи мову про нормативно-правове регулювання компетенції СПА у цій сфері, окремо вважаємо за доцільне зупинитись на коментуванні п. 16 ч. 1 ст. 8 з приводу належності Уряду повноваження з «вирішення інших питань у галузі ... контролю за використанням та охороною надр» [3]. Так, вважаємо, що таке положення закону є занадто розмитим і не сприяє чіткому встановленню компетенції вищого ОВВ. На нашу думку, необхідним є закріплення повних і вичерпних переліків повноважень для запобігання зловживанню владою посадовими особами СПА та забезпечення законності їх дій та рішень. Тому зазначений недолік потребує виправлення шляхом закріплення чітко сформульованої норми, про які саме питання йде мова, тобто на що саме уповноважений Уряд за цим напрямком його діяльності. Так само, вважаємо недоцільним закріплення невичерпних переліків повноважень центральних ОВВ у ч. 4 ст. 62 і ч. 3 ст. 63 КУпН [3], тому вони мають бути удосконалені зазначеним вище чином.

По-третє, підкреслимо, що згідно з ч. 5 ст. 62 і ч. 4 ст. 63 КУпН порядок здійснення контролю у цій сфері визначається Урядом [3]. Однак сьогодні не усі із зазначених НПА прийняті, зокрема відсутній порядок здійснення державного геологічного контролю, що вказує на невиконання вимог КУпН, неналежне виконання Урядом нормотворчих повноважень, а також на недостатнє й неефективне здійснення контролю за діяльністю Уряду. Це потребує, зі свого боку, спонукання Уряду до виконання покладених на нього завдань, зокрема за наслідком перевірки ефективності й належності його діяльності, та, з іншого, – оптимізації механізму контролю за діяльністю СПА.

Водночас, вивчення нормативно-правових засад публічного контролю у галузі надрокористування не обмежується системою уповноважених на його здійснення суб'єктів та їх компетенцією. Іншими словами, важливим є також визначення питання урегульованості інших елементів механізму діяльності СПА за цим напрямком, включаючи форми контролю, процедуру його здійснення, інструменти, строки тощо.

З цього приводу зауважимо, що НПА, присвячені механізму контрольної діяльності у галузі природокористування, сьогодні майже відсутні (за деяким виключенням). Закони ж обмежуються переважно вказівками про те, що контроль має здійснюватись і що його порядок передбачений чинним законодавством, що, як було продемонстровано вище на прикладі Закону України «Про

охорону навколишнього природного середовища» і частково на прикладі КУпН, не відповідає правовій дійсності. Як наслідок, виконання публічного завдання зі здійснення контролю практично унеможливується, оскільки не має під собою достатнього правового підґрунтя.

Загальні рекомендації з цього приводу було надано вище, а для формулювання більш конкретних пропозицій (разом із відповіддю на поставлене питання щодо механізму публічного контролю у галузі надрокористування) пропонуємо розглянути один з небагатьох чинних сьогодні НПА, який було прийнято в цілях урегулювання порядку контрольної діяльності СПА, – Положення про порядок здійснення державного гірничого нагляду [4].

Так, згідно з названим Положенням державний гірничий нагляд провадиться у формах обстежень, перевірок і погодження нормативної документації, що свідчить про ідентичність контролю і нагляду у цій сфері в частині обстежень і перевірок (а отже з цього приводу мова йде про регулювання саме контрольних відносин). Його об'єктом є додержання вимог законодавства, правил і норм надкористувачами щодо ведення ними робіт, пов'язаних із геологічним вивченням надр, їх використанням та охороною, а також використанням і переробкою мінеральної сировини [4].

Із вказаного одразу випливає питання, як гірничий нагляд співвідноситься із геологічним контролем, адже їх сутність, виходячи з п. 1 даного Положення [4], є однаковою. Однак, уважне вивчення ст. ст. 62–63 КУпН дає змогу встановити, що ці різновиди контролю у галузі надрокористування різняться за об'єктом їх здійснення [3] (не будемо перераховувати їх, щоб не відтворювати повністю змістовне наповнення названих статей КУпН, який знаходиться у публічному доступі, та зосередитись на головному). Це нашою думкою вивчається, що у даному випадку має місце проблема неузгодженості актів законодавства, а саме даного Положення із КУпН, а також застосування неточних формулювань при конструюванні його тексту. Тому вважаємо за доречне рекомендувати внести зміни до Положення про порядок здійснення державного гірничого нагляду із тим, щоб він точно і чітко узгоджувався з КУпН, а об'єкти його здійснення було розмежовано із об'єктами здійснення державного геологічного контролю як окремого напрямку цієї діяльності, передбаченого чинним законодавством.

Рухаючись далі, зазначимо, що згідно з ч. 2 ст. 61 КУпН та п. 2 Положення про порядок здійснення державного гірничого нагляду, уповноваженим на його здійснення СПА є центральний ОВВ, що реалізує державну політику у сфері охорони праці [3; 4]. Викладене, на нашу думку, свідчить знов-таки про неузгодженість чинного законодавства та не оптимальну організацію інституційного забезпечення публічного контролю у державі. Останнє зумовлено тим, що, виходячи з найменування названого суб'єкта [3; 4], на нашу думку, реалізація ним контрольної функції має здійснюватись з метою забезпечення дотримання законодавства у сфері охорони праці (яка, згідно з ч. 1 ст. 1 Закону України «Про охорону праці» [5] стоїть у правових, соціально-економічних, організаційно-технічних та інших заходів і засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності [5]), але аж ніяк не загалом у сфері надрокористування (на що вказують такі об'єкти перевірки під час здійснення державного гірничого нагляду, як виконання вимог щодо охорони надр, повнота вивчення родовищ корисних копалин, додержання порядку обліку запасів корисних копалин тощо [4]). Однак, Положення про Державну службу України з питань праці [6] також закріплює за цим суб'єктом повноваження зі здійснення державного гірничого нагляду [6].

Враховуючи наведене, по-перше, наголосимо на доцільності розмежування компетенції СПА, основною

галуззю діяльності яких є, з одного боку, охорона, використання та відтворення природних ресурсів, та, з іншого, охорона праці. На нашу думку, їх повноваження не повинні перетинатись, адже у протилежному випадку виникають цілком обґрунтовані сумніви щодо виправданості найменування центральних ОВВ та формування системи контролюючих органів у сфері природокористування. До того ж, наголосимо на недоречності функціонування великої кількості СПА зі здійснення публічного контролю в одній галузі – природокористування (або навіть в цілому охорони довкілля).

По-друге, повертаючись до питання співвідношення державного геологічного контролю та гірничого нагляду, викладене вище нашою думкою про необхідність уточнення сформульованих вище пропозицій. А саме, вважаємо, що під час узгодження актів законодавства з цього приводу, доцільно також логічно узгодити між собою ст. ст. 62–63 КУпН. Зокрема, на нашу думку, виокремлення цих двох напрямків діяльності СПА є дещо умовним та не повним чином обґрунтованим. Так, незрозумілим є, як нагляд відрізняється від контролю, якщо вони обидва передбачають однакові форми здійснення. Тому в цій частині, вважаємо, що у порядку державного гірничого нагляду, як окремого напрямку публічного адміністрування, мають виконуватись такі дії та приймаються рішення, які не співпадають з державним геологічним контролем. А отже те, що належить до суто контролюючої діяльності має, на нашу думку, охоплюватись механізмом державного геологічного контролю. До того ж, нам видається занадто умовним розмежування об'єктів контролю і нагляду у цій сфері (в частині проведення перевірок та обстежень). Тому доречним стане також перегляд доцільності виокремлення такої форми публічного адміністрування, як державний гірничий нагляд, і обміркування можливості об'єднання державного геологічного контролю та гірничого нагляду в одну функцію, механізм реалізації якої регулюватиметься одним, спільним для них НПА.

Продовжуючи характеристику механізму здійснення контролю на прикладі державного гірничого нагляду, зауважимо на такому. По-перше, вказаним Положенням закріплено вимоги щодо періодичності проведення обстежень (не менш раз на три і на п'ять років) і перевірок (у разі потреби). На нашу думку, такий підхід Уряду щодо визначення вимог із частоти здійснення нагляду у цих формах не сприяє забезпеченню своєчасного, систематичного і постійного контролю, оскільки для обстежень передбачено занадто рідку періодичність, а для перевірок закріплено неоднозначне формулювання, яке припускає можливість загалом їх не проводити. Крім того, видається некоректним пов'язувати здійснення нагляду із наявністю потреби для цього, не розкриваючи, що під нею розуміється. Відповідно, зазначений стан нормативно-правової регламентації здійснення державного гірничого нагляду, на нашу думку, створює перепони для ефективної реалізації контрольної функції СПА у цій сфері. На нашу думку, викладене має бути виправленим шляхом встановлення чітких вимог з періодичності здійснення обстежень і перевірок, опираючись на необхідність безперервного забезпечення дотримання законодавства та спонукання до цього підконтрольних суб'єктів.

По-друге, даним Положенням не встановлено строків і тривалості проведення обстежень і перевірок, що, як наслідок, може затягувати процес здійснення контролю, а відтак не сприяти своєчасному реагуванню на ризики та скоєні правопорушення. На нашу думку, зазначені аспекти здійснення контролю/нагляду мають набути чіткої і однозначної регламентації, включаючи правила їх обчислення шляхом внесення відповідних доповнень до відповідного НПА.

По-третє, даним Положенням не визначено конкретного переліку інструментів діяльності публічної адмі-

ністрації, застосованих ними під час та з метою проведення обстежень і перевірок, не встановлено вимог до дій та рішень контролюючих суб'єктів. Викладене не сприяє виконанню ст. 19 Конституції України [2] та забезпеченню законності діяльності СПА. Дана прогалина має бути, на нашу думку, також заповнена шляхом внесення окреслених доповнень до даного Положення, або ж нового НПА, яким буде урегульовано відносини державного геологічного контролю і гірничого нагляду.

Отже, з викладеного можемо підсумувати, що механізм здійснення контролю у сфері надрокористування не набув належної нормативно-правової регламентації і потребує значного доопрацювання з метою ефективного і реального забезпечення дотримання законодавства і реалізації прав і свобод громадян, насамперед права користування природними об'єктами (наразі надрами) права власності народу України.

До наведеного додамо, що усі викладені вище зауваження здебільшого зводяться до головної проблеми сучасного механізму публічного адміністрування у державі (включаючи галузь природокористування) – неналежного нормативно-правового забезпечення, механізму і реалізації на практиці нормотворчих повноважень органів публічної влади. Тому вважаємо за доцільне наголосити на потребі у посиленні уваги з боку науковців, громадськості та органів публічної влади до стану виконання функцій нормативно-правового регулювання, визначення завдань і шляхів з її його оптимізації.

Другим прикладом, обраним для поглибленого аналізу нормативно-правового базису реалізації контрольної функції СПА, є публічний контроль, здійснюваний щодо користування лісовими ресурсами. З аналізу положень п. 4 ч. 1 ст. 25, п. 2 ч. 1 ст. 28¹, п. 1 ч. 1 ст. 29², п. 3 ч. 1 ст. 31, ст. ст. 89–91, ст. ст. 93–94 Лісового кодексу (далі – ЛК) України [7] випливає, що для даного випадку властиві аналогічні із попередньо розглянутим прикладом недоліки, включаючи вибірккову регламентацію уповноважених на здійснення контролю суб'єктів та їх компетенції, невичерпність переліків закріплених за ними повноважень, відсутність нормативно-визначеного механізму публічного контролю та/або відсильних норм на відповідні НПА. Крім того, спеціальний НПА у цій сфері – Положення про державну лісову охорону, лісову охорону інших лісокористувачів та власників лісів [8], регламентує питання публічного контролю доволі поверхнево, обмежуючись перерахуванням окремих цілей, завдань лісової охорони і прав її посадових осіб, не розкриваючи порядку

й процедури їх діяльності. А отже, викладене підтверджує висновок з приводу відсутності нормативно-закріпленого механізму публічного контролю у цій сфері.

На нашу думку, окреслену проблему можливо виправити лише шляхом повноцінного урегулювання механізму публічного контролю у галузі природокористування. Однак, з метою недопущення збільшення чисельності НПА, які регулюють однотипні відносини і містять одні й ті самі норми, які різняться лише за назвою природного об'єкта, а також у цілях впровадження єдиних вимог і стандартів діяльності публічної адміністрації та зменшення невиправдано великої чисельності контролюючих суб'єктів, вказане доцільно, на нашу думку, зробити за допомогою прийняття єдиного НПА, присвяченого засадам і порядку контролю у галузі природокористування та охорони довкілля. Ним, зокрема, має бути розмежовано компетенцію різних контролюючих суб'єктів (або у кращому випадку – уповноважено єдиний орган на це), закріплено єдині стандарти і правила здійснення контролю, вимоги до інструментів діяльності СПА, строки, тривалість, періодичність здійснення контролю, його правові форми, наслідки тощо.

Таким чином, підсумовуючи викладене у статті, наголосимо на таких висновках. Сучасний стан нормативно-правового регулювання у цій сфері знаходиться на низькому рівні, виразом чого є наступні проблеми: суперечності між положеннями закону, невідповідність правовій дійсності, неоднозначні формулювання і, найголовніше, – прогалини, які полягають у відсутності нормативно-закріпленого механізму здійснення публічного контролю у галузі природокористування. При цьому викладене виступає не лише для основних природоресурсних законів, а загалом для чинного законодавства, оскільки окремих НПА з цього питання (за деяким виключенням) також не прийнято. Наявні ж НПА підзаконного рівня з питань контролю у галузі природокористування також характеризуються недоліками, вираженими у відсутності нормативно-закріплених вимог до важливих складових механізму діяльності СПА, включаючи строки та інструменти. Викладене свідчить про необхідність активізації наукових розробок (для обґрунтування напрямків удосконалення законодавства) і нормотворчої діяльності органів публічної влади, спрямованої на удосконалення чинних НПА (в частині регламентації засад здійснення контролю) і прийняття нового НПА, який впровадить єдині стандарти діяльності СПА та урегулює загальний механізм публічного контролю у галузі природокористування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1991. № 41. Ст. 546. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення: 01.08.2023)
2. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.08.2023)
3. Кодекс України про надра : Закон України від 27 липня 1994 р. № 132/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1994. № 36. Ст. 340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.08.2023)
4. Про затвердження Положення про порядок здійснення державного гірничого нагляду : Постанова Уряду від 21 лютого 1995 р. № 134. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/134-95-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.08.2023)
5. Про охорону праці : Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 49. Ст. 668. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text> (дата звернення: 01.08.2023)
6. Про затвердження Положення про Державну службу України з питань праці : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2015 р. № 96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/96-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.08.2023)
7. Лісовий кодекс України : Закон України від 21 січня 1994 р. № 3852-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1994. № 17. Ст. 99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text> (дата звернення: 01.08.2023)
8. Про затвердження Положення про державну лісову охорону, лісову охорону інших лісокористувачів та власників лісів : Постанова Уряду від 16 вересня 2009 р. № 976. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2009-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.08.2023)